

Directoraat-generaal Dier, Plant en Voeding
Dienst Sanitair Beleid Dieren en Planten
Afdeling Plantenbescherming

VERSLAG

Identificatie van de behoeften van de plantaardige sector in het kader
van het Plantenfonds en zijn evolutie

November 2014

Inhoudstafel

Inleiding.....	2
1. Wetgevend kader op fytosanitair vlak.....	2
2. Vergoedingssysteem in België	2
2.1 Plantenfonds	2
2.2 Solidariteitsfonds voor aardappelproducenten.....	3
3. Bestaande Solidariteitssystemen voor producenten in andere lidstaten	4
4. Europees gemeenschappelijk solidariteitssysteem tot 30 juni 2014.....	5
5. Herziening van het Europese financieel wetgevende kader voor de gezondheid van planten	7
Enquête	11
1. Methodologie.....	11
1.1. Doelpubliek	11
1.2. Vragenlijst	14
2. Resultaten	14
2.1 Stand van zaken	15
2.2 Toekomstige evoluties op Europees en Belgisch niveau	17
2.3 Specifieke vragen over de organisatie en de toekomstige werking van het Plantenfonds (voor de leden van de Raad van het Fonds).....	19
2.4 Overige opmerkingen	20
Conclusies	21
Bronnen.....	22
Bijlage.....	24

Inleiding

---

1. Wetgevend kader op fyto­sanitair vlak

De wetge­vende basis wordt gevormd door de wet van 2 april 1971 be­treffende de be­strijding van voor plan­ten en plantaardige producten schadelijke organismen.

Het koninklijk besluit van 10 augustus 2005 be­treffende de be­strijding van voor plan­ten en plantaardige producten schadelijke organismen zet de Europese richtlijn 2000/29/EG van de Raad van 08/05/2000 be­treffende de be­schermende maatregelen tegen het binnenbrengen en de verspreiding in de Gemeenschap van voor plan­ten en voor plantaardige producten schadelijke organismen om in Belgisch recht.

Met de aansluiting van België bij de International Plant Protection Convention (IPPC) moeten de internationale normen voor fyto­sanitaire maatregelen (ISPM) gerespecteerd worden.

Die teksten vormen het algemene kader voor de fyto­sanitaire wetgeving.

2. Vergoedings­stelsel in België

2.1 Plantenfonds

In de Belgische wetgeving werd een stelsel van vergoedingen op fyto­sanitair vlak voorzien. Het gaat om de wet van 17 maart 1993 be­treffende de oprichting van een Begrotingsfonds voor de productie en de be­scherming van plan­ten en plantaardige producten, zoals gewijzigd.

Volgens artikel 3 daarvan heeft het Plantenfonds tot doel in te staan voor de financie­ring van toelagen, voorschotten, prestaties en vergoedingen met betrekking tot de kwaliteit en de fyto­sanitaire toestand van plan­ten en plantaardige producten alsook het opsporen en be­strijden van schadelijke organismen, het uitvoeren van analyses, het opzetten van be­strijdingscampagnes, het verzamelen en verspreiden van informatie en het verstrekken van adviezen met het oog op het ver­hindern van de verspreiding van deze schadelijke organismen.

In artikel 5 van diezelfde wet wordt de Raad van het Plantenfonds ermee belast advies te verstrekken over het bedrag van de bij koninklijk besluit be­paalde bijdragen, over het programma van de uitgaven van het Plantenfonds (dat wordt vastgelegd door de Minister) en over alle vragen waarvan het onderzoek hem door de Minister wordt opgedragen, en de Minister elk voorstel voor te leggen be­treffende het toepassings­domein van het Plantenfonds.

Het koninklijk besluit van 28 oktober 2004 regelt de organisatie, de samen­stelling en de werkwijze van de Raad van het fonds. De Raad is opgericht bij DG Dier, Plant en Voeding en bestaat uit 14 leden die overeenkomstig artikel 4 zijn aangewezen bij ministerieel besluit van 17 december 2010, zoals gewijzigd. Het huishoudelijk reglement van de Raad werd bij het ministerieel besluit van 20 november 2006 goedgekeurd.

Momenteel dragen enkel de producenten van aardappelen bij aan het Fonds. Maar die wettelijke basis laat een uitbreiding naar andere sectoren toe.

Artikel 13 van de wet van 17 maart 1993 voorziet in de oprichting van werkgroepen door de Raad van het Plantenfonds evenals artikel 13 van het koninklijk besluit van 28 oktober 2004 en artikel 10 van het ministerieel besluit van 20 november 2006. De werkgroepen formuleren voorstellen en leggen ze ter goedkeuring aan de Raad voor.

2.2 Solidariteitsfonds voor aardappelproducenten

Sinds de oogst van 2002 zijn er in ons land partijen aardappelen vernietigd, gedenatureerd, behandeld of verwerkt wegens besmetting met bruin- of ringrot. Dat zijn schadelijke organismen die door de Europese en Belgische wetgeving verplicht bestreden moeten worden.

De getroffen aardappeltelers kunnen daarbij een aanzienlijk financieel verlies lijden. Om die reden werd een solidariteitsfonds in het leven geroepen in overleg met de Belgische aardappeltelers. Daartoe werd een werkgroep aardappelen van het Plantenfonds opgericht, en het resultaat is vastgelegd in het koninklijk besluit van 5 december 2004 tot vaststelling van de door de aardappelproducenten verschuldigde tijdelijke crisisbijdragen voor het vergoeden van verliezen ingevolge maatregelen tegen schadelijke organismen.

Het solidariteitsfonds voor de aardappeltelers wordt gespijsd door verplichte bijdragen vanwege alle producenten die op het Belgische grondgebied aardappelen telen. De jaarlijkse basisbijdrage bedraagt 20 EUR per hectare voor pootaardappelen en 10 EUR per hectare voor consumptieaardappelen en hoevepootgoed. De bedragen van de bijdrage zijn geïndexeerd (overeenkomstig artikel 6 van het koninklijk besluit van 5 december 2004). De hoogte van de individuele bijdragen is berekend op basis van de door de producenten bij de gewestelijke overheid ingediende oppervlakteaangifte (consumptieaardappelen) of inschrijvingen ter keuring (pootaardappelen).

De bijdragen zijn uitsluitend bestemd voor het toekennen van uitkeringen aan telers die door de verplichte vernietiging, denaturatie of verwerking directe waarde verliezen geleden hebben.

Dit solidariteitsmechanisme kan worden aangewend om gevallen te vergoeden die betrekking hebben op de in artikel 8 van het koninklijk besluit van 5 december 2004 opgesomde organismen, zoals bruin- of ringrot, maar ook wratziekte, twee wortelknobbelnematoden en een virus.

Het bedrag van de vergoeding wordt berekend overeenkomstig de bepalingen in de bijlage bij het koninklijk besluit van 5 december 2004.

Tot op heden bedragen de vergoedingen voor aardappelen in totaal 1 752 266 €, waarvan het laatste geval dateert van 2013, terwijl de laatste uitnodiging tot het betalen van een bijdrage plaatsvond in december 2010.

Dit systeem werd door de Europese Commissie goedgekeurd volgens de Richtsnoeren van de Europese Unie voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden 2014-2020 en de Verordening (EU) Nr. 702/2014 van de Commissie van 25 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden op

grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard.

3. Bestaande Solidariteitssystemen voor producenten in andere lidstaten

De vaststellingen die op dit punt 3 en de volgende punt 4 worden beschreven, zijn gebaseerd op het eindverslag van evaluatie van het Europees plantengezondheidsregime van 31 mei 2010 door het FCEC

Op het niveau van de regering of de industrie werden in verschillende lidstaten vergoedingssystemen ontwikkeld voor als er een infectiehaard zou uitbreken. Er kan na of vóór het uitbreken van de besmettingshaard in de kosten vergoed worden.

In een eerste categorie, gaat het voornamelijk om een compensatie die door de regering betaald wordt na het uitbreken van een haard (**overheidsfondsen**). Er kan daartoe al dan niet een budget voorzien zijn in de rijksbegroting. Dergelijke schema's zijn voorhanden in 11 lidstaten (BG, CZ, CY, ES, FI, HU, LT, LV, PL, PT en SI).

In een tweede categorie, gaat het vooral om **verzekeringsfondsen**.

De Fondsen zijn gebaseerd op individuele bijdragen van de industriector (en soms ook van de regering) aan een gemeenschappelijk fonds voor de betaling van de kosten voor de haard en de getroffen handel. Die schema's bestaan in Denemarken en in Frankrijk. In Denemarken zijn de bijdragen enkel afkomstig van de telers en uitsluitend bestemd voor de aardappelsector. In Frankrijk gaat het om een privéschema waarbij de producenten bijdragen aan een professioneel solidariteitsfonds dat in geval van een haard een vergoeding zal uitbetalen en een bijdrage van de staat zal vragen. De bijdrage van de staat verschilt volgens de teelt.

Een derde categorie, betreft **onafhankelijke privéverzekeringen**. Er bestaan systemen voor individuele verzekeringen in AT, IT, HU en NL.

In Nederland zijn telers in 1997 van start gegaan met een dergelijk schema, Potatopol, dat premies verzamelt en vergoedingen uitbetaalt voor de door de officiële fyto-sanitaire dienst bevestigde haarden van *Ralstonia solanacearum* en *Clavibacter michiganensis subsp. sepedonicus* en PSTVd. Er worden dus enkel vergoedingen uitbetaald voor de risico's voor deze plantenziektes. In sommige lidstaten is het risico door schadelijke ziektes en insecten in een ruimere context gedekt, via een meer algemene verzekering die gewone risico's dekt zoals vorst, wind, overstromingen, ...

Uit de analyse van de in de lidstaten toegepaste vergoedingsschema's voor het delen van de kosten (en de verantwoordelijkheden), die plaatsvond bij de evaluatie van het systeem van de gemeenschap door het FCEC, bleek dat:

- sommige lidstaten geen enkel systeem toepasten;

- in geval van door de industriesector ontwikkelde private systemen (fondsen of verzekeringen), de financiële tegemoetkoming enkel van toepassing is indien strikte preventie maatregelen (die doorgaans vastgelegd worden door de fytosanitaire overheden) en voorwaarden (bv. geen vergoeding voor hoeveepootgoed) in acht genomen zijn;
- er schema's ontwikkeld werden voor gestructureerde niet-complexe sectoren (bv. in de aardappelsector) die een soortgelijke productiebasis hebben, en beperkt aantal teelten en voor enkele belangrijke schadelijke organismen.

Alle staatssteunsystemen moeten door de Europese Commissie goedgekeurd zijn volgens de Richtsnoeren van de Europese Unie voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden 2014-2020 en de Verordening (EU) Nr. 702/2014 van de commissie van 25 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard.

4. Europees gemeenschappelijk solidariteitssysteem tot 30 juni 2014

Op het moment van de enquête, is het solidariteitsstelsel op Europees niveau een overheidsfinancieringssysteem dat openstaat voor alle lidstaten die kosten gemaakt hebben om een schadelijk organisme te bestrijden dat opgedoken is zonder dat zij daar verantwoordelijk voor zijn.

De wettelijke basis is terug te vinden in de artikelen 22 en 23 van Richtlijn 2000/29/EG van de Raad. De gedetailleerde regels voor de implementatie van het solidariteitsstelsel zijn vastgelegd in Verordening 1040/2002/EG van de Commissie.

De beginselen die aan de basis van de werking liggen, zijn:

- de lidstaten zijn verantwoordelijk voor het beheer van de haarden van schadelijke organismen op hun grondgebied. Ze zijn verplicht om alle noodzakelijke maatregelen te nemen, los van het bestaan van het solidariteitsstelsel;
- de lidstaten dienen op vrijwillige basis solidariteitsdossiers in;
- elk dossier heeft betrekking op een specifieke haard; voor elk schadelijk organisme dat voor de hele Gemeenschap of een deel ervan een dreigend gevaar vormt door het opduiken ervan in een gebied waar het voorheen nooit voorgekomen is of bijna uitgeroeid was;
- het solidariteitsstelsel is gericht op de schadelijke organismen die in de Gemeenschap binnengebracht zijn of zich binnen de Gemeenschap verspreid hebben;
- de controle van reeds gevestigde (d.w.z. wijdverbreide) schadelijke organismen in de Gemeenschap wordt niet meegefinancierd, net zoals de gevallen van natuurlijke verspreiding waarbij een schadelijk organisme zich verplaatst van een gebied waar het reeds gevestigd is, naar een naburig gebied;
- er bestaat een minimumgrens van 25.000 € voor de in aanmerking komende kosten.

De Commissie is overgegaan tot een **evaluatie van het Europees solidariteitssysteem**.

Naar aanleiding daarvan waren de bevoegde overheden en stakeholders die voor de evaluatie geraadpleegd zijn, van oordeel dat de financiële bijdrage van de EU niet op de meest doeltreffende manier bestemd was voor de meest aangewezen problemen. De meeste bevoegde overheden gaven aan in te stemmen met het feit dat dit een instrument blijkt te zijn waarvan de onderliggende principes ernaar streven doeltreffende effecten te bevorderen (bv. de snelle kennisgeving van de haarden, het nemen van alle nodige uitroeiingsmaatregelen enz.).

Niettemin wordt de bijdrage van het solidariteitsstelsel tot de globale doelstelling van de bescherming en verhoging van de gezondheidstoestand van planten in de Gemeenschap, als beperkt beschouwd omdat:

1) het actiegebied relatief beperkt is. Sommige haarden die momenteel niet in aanmerking komen voor een tegemoetkoming van het solidariteitssysteem, kunnen van belang zijn voor de hele Gemeenschap, en de actie die de eerste lidstaat onderneemt, zou kunnen verhinderen dat het organisme zich in de aangrenzende lidstaten verspreidt;

2) het solidariteitsstelsel geen mechanisme voor rangschikking volgens prioriteit gebruikt om de middelen ervan zo goed mogelijk te besteden daar waar de risico's het grootst zijn.

De stimuli van het solidariteitsstelsel blijven relatief beperkt om de volgende redenen:

- * het solidariteitsstelsel is voornamelijk een instrument voor terugbetaling achteraf, met beperkte mogelijkheden om tegemoet te komen op het ogenblik dat het schadelijke organisme opduikt;
- * het solidariteitssysteem wordt toegekend voor de fyto-sanitaire kosten van een haard waarvoor de lidstaat niet verantwoordelijk is (d.w.z. dat hij het slachtoffer is van het opduiken/invoer van het schadelijke organisme). Voor solidariteitsdossiers waarbij de oorsprong van de besmetting niet duidelijk vastgesteld is, kan het evenwel moeilijk zijn om te beslissen of de lidstaat al dan niet verantwoordelijk is (dat probleem wordt versterkt door het uitsluiten van natuurlijke verspreiding van de huidige bepalingen);
- * de in aanmerking komende kosten maken slechts een klein deel uit van de totale (uitroeiings)kosten van een haard. De uitsluiting van belangrijke kosten zoals productie verliezen is een belangrijke bron van ontmoediging. De kennisgevingen omtrent de vaststelling van nieuwe schadelijke organismen in een bepaald gebied worden vertraagd door het gebrek aan stimuli opdat 1) de landbouwers de National Plant Protection Organisation in kennis zouden stellen en 2) de National Plant Protection Organisation de Europese Gemeenschap.

Dat leidt tot de conclusie dat, als de EU notificaties ontvangt, het schadelijke organisme reeds goed gevestigd is. De belangrijkste aanmoediging voor snellere notificaties vanuit lidstaten is een financiële, d.w.z. meer fondsen afkomstig van het solidariteitssysteem enerzijds en meer straffen voor laattijdige acties anderzijds. Ook werd vastgesteld dat het Europese solidariteitsstelsel geen enkele andere aanmoediging bevat voor de lidstaten en voor de stakeholders.

Uit de Europese herziening is ook naar voren gekomen dat er geen sancties zijn voor acties die indruisen tegen de specifieke doelstellingen van het Community Plant Health Regime, zoals de

juridische mogelijkheid om de verplaatsing van specifieke goederen vanuit gebieden of landen die zich niet aan de goedgekeurde regels houden, te verbieden, of de doeltreffende toepassing van straffen in geval van laattijdige acties.

Met andere woorden: de aanmoediging die het systeem **tot 30 juni 2014** verschaft, zijn op een aantal punten relatief beperkt gebleven (tegemoetkoming achteraf; uitsluiting van productieverliezen; moeilijkheid om de verantwoordelijkheid toe te wijzen, in het bijzonder in geval van natuurlijke verspreiding; gebrek aan afschrikking; ondoeltreffende toepassing van straffen): op die punten zou het solidariteitsstelsel aanzienlijk kunnen worden verbeterd en dus uitgebreid.

5. Herziening van het Europese financieel wetgevende kader voor de gezondheid van planten

De Europese wetgeving inzake plantengezondheid gaat terug tot de jaren 70. Sindsdien werd de EU met heel wat nieuwe uitdagingen geconfronteerd, zoals de mondialisering, de klimaatverandering en de stijging van het aantal lidstaten. De Europese Commissie (DG SANCO) heeft vastgesteld dat de wetgeving een aantal leemtes vertoont en herziet momenteel de sanitaire wetgeving op het vlak van de veiligheid van de voedselketen. Deze herziening neemt de vorm aan van vijf nieuwe Europese verordeningen (“5-pack”) die handelen over dieren gezondheid, teeltmateriaal, plantengezondheid, de officiële controles hierop (nog onder discussie) en de uitgaven die hiermee verband houden (al gepubliceerd).

In dit kader, gaf de Europese Commissie het Food Chain Evaluation Consortium (FCEC) de opdracht om een evaluatie door te voeren van het Europees plantengezondheidsregime. Een rapport over de financiële aspecten werd gepubliceerd op 14 februari 2008 en een globaal eindrapport zag het licht op 31 mei 2010. Die rapporten, die online terug te vinden zijn onder http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosafety/rules/index_en.htm, omvatten een hele reeks conclusies waarvan sommige hieronder opgenomen zijn over de Europese vergoedingssystemen.

Het nieuwe Europese fyto-sanitaire beleid zal nog meer de nadruk leggen op preventie (meer bepaald door prioriteiten voor schadelijke organismen vast te leggen, de controles bij de invoer te versterken en de communicatie te verbeteren). Bovendien zullen de bestrijdingsmaatregelen versterkt worden door de invoering van verplichte nood- en actieplannen. Die aanpak zal bijdragen tot een doeltreffend en geharmoniseerd preventief beleid. Deze ontwerpverordening voor plantengezondheid staat momenteel ter discussie op de EU raadsagenda.

Wat de uitgaven van de EU betreft, werd de zogenaamde « Common Financial Framework (CFF) »-tekst goedgekeurd (Verordening (EU) Nr. 652/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 tot vaststelling van bepalingen betreffende het beheer van de uitgaven in verband met de voedselketen, diergezondheid en dierenwelzijn, alsmede in verband met plantengezondheid en teeltmateriaal) in een uitbreiding van de Europese cofinanciering tot noodmaatregelen die tot nog toe voor planten niet in rekening werden gebracht – een mogelijkheid die wel al bestond voor dieren.

De algemene doelstelling in artikel 2.1.a van het CFF is om in de hele voedselketen, alsook op aanverwante gebieden bij te dragen tot een hoog niveau van gezondheid voor mensen, dieren en planten, door ziekten en plaagorganismen te voorkomen en te bestrijden en door een hoog niveau van bescherming voor consumenten en van het milieu te waarborgen, terwijl tegelijkertijd het concurrentievermogen van de levensmiddelen- en diervoederindustrie van de Unie wordt versterkt en het scheppen van banen wordt bevorderd.

Voor de verwezenlijking van die algemene doelstelling zijn passende financiële middelen nodig. Daarom legt artikel 4.1 van het CFF het plafond voor de uitgaven voor de periode van 2014 tot en met 2020 vast op 1 891 936 000 EUR voor alle bevoegdheidsdomeinen onder het CFF en artikel 5.1 bepaalt dat wanneer de financiële bijdrage van de Unie de vorm van een subsidie aanneemt, deze niet meer bedraagt dan 50 % van de subsidiabele kosten.

De **subsidiabele maatregelen** omvatten twee types: **noodmaatregelen en programma's voor onderzoek** naar de aanwezigheid van plaagorganismen.

De subsidiabele **noodmaatregelen** genomen door de bevoegde overheidsinstanties zijn vermeld in artikel 16.1 van het CFF:

- a) maatregelen om een plaagorganisme in een besmet gebied uit te roeien, genomen door de bevoegde autoriteiten op grond van artikel 16, leden 1 en 2, van Richtlijn 2000/29/EG of op grond van de overeenkomstig artikel 16, lid 3, van die richtlijn vastgestelde maatregelen van de Unie;
- b) maatregelen om een plaagorganisme in te perken waartegen op grond van artikel 16, lid 3, van Richtlijn 2000/29/EG inperkingsmaatregelen van de Unie zijn genomen, in een besmet gebied waar dat plaagorganisme niet kan worden uitgeroeid, indien die maatregelen essentieel zijn om de Unie tegen verdere verspreiding van het plaagorganisme te beschermen. Als vastgesteld is dat het plaagorganisme in de bufferzone aanwezig is, betreffen die maatregelen uitsluitend de uitroeiing van dat plaagorganisme in die bufferzone;
- c) aanvullende beschermende maatregelen tegen de verspreiding van een plaagorganisme waartegen op grond van artikel 16, lid 3, van Richtlijn 2000/29/EG andere maatregelen van de Unie zijn genomen dan de onder a) bedoelde uitroeiingsmaatregelen en de onder b) bedoelde inperkingsmaatregelen, indien die maatregelen essentieel zijn om de Unie tegen verdere verspreiding van dat plaagorganisme te beschermen.

Wanneer op het grondgebied van een lidstaat de in lid 1 bedoelde plaagorganismen niet aanwezig zijn, maar in die lidstaat toch maatregelen tegen de insleep ervan zijn genomen omdat de plaagorganismen in een aangrenzende lidstaat of een aangrenzend derde land voorkomen, kunnen de in lid 1 bedoelde subsidies ook aan een dergelijke lidstaat worden toegekend (artikel 16.2).

De in artikel 16 gedetailleerde maatregelen kunnen voor subsidies in aanmerking komen op voorwaarde dat zij onmiddellijk zijn toegepast, dat de toepasselijke bepalingen van de desbetreffende wetgeving van de Unie zijn nageleefd en dat de maatregelen aan een of meer van de volgende **voorwaarden** voldoen (artikel 17):

- a) zij betreffen plaagorganismen die vermeld zijn in de lijst van bijlage I, deel A, rubriek I, en van bijlage II, deel A, rubriek I, bij Richtlijn 2000/29/EG;
- b) zij betreffen plaagorganismen die vallen onder een maatregel die de Commissie krachtens artikel 16, lid 3, van Richtlijn 2000/29/EG heeft vastgesteld.
- c) zij betreffen plaagorganismen waarvoor maatregelen zijn vastgesteld op grond van de Richtlijnen 69/464/EEG, 93/85/EEG, 98/57/EG of 2007/33/EG, of
- d) zij betreffen plaagorganismen, niet vermeld in de lijst in bijlage I of bijlage II bij Richtlijn 2000/29/EG, die onder een maatregel vallen die de bevoegde autoriteit van een lidstaat krachtens artikel 16, lid 2, van Richtlijn 2000/29/EG heeft vastgesteld, en die voorlopig in aanmerking komen voor opname in de lijst van bijlage I, deel A, rubriek I, of van bijlage II, deel A, rubriek I, bij Richtlijn 2000/29/EG.

Als de maatregelen aan de voorwaarde van punt b) voldoen, mag de subsidie geen betrekking hebben op kosten die zijn gemaakt na het verstrijken van de maatregel die de Commissie krachtens artikel 16, lid 3, van Richtlijn 2000/29/EG heeft vastgesteld.

Voor de maatregelen die aan de voorwaarde van punt d) voldoen, mag de subsidie geen betrekking hebben op kosten die later zijn gemaakt dan twee jaar na de inwerkingtreding van de maatregel die de bevoegde autoriteit van de betrokken lidstaat heeft vastgesteld of die na het verstrijken van die maatregel zijn gemaakt.

De subsidiabele kosten zijn de volgende kosten die door de lidstaten gedragen zijn :

- a) kosten voor personeel dat rechtstreeks betrokken is bij de maatregelen, ongeacht de status van het personeel, en kosten voor de huur van apparatuur, voor verbruiksgoederen en voor andere noodzakelijke materialen, voor behandelingsproducten, voor bemonstering en voor laboratoriumtests;
- b) kosten voor dienstencontracten met derden voor de uitvoering van een deel van de maatregelen;
- c) kosten voor het compenseren van de betrokken exploitanten of eigenaars voor de behandeling, vernietiging en daaropvolgende verwijdering van planten, van plantaardige producten en van andere materialen, alsmede voor de reiniging en ontsmetting van bedrijfsgebouwen, grond, water, bodem, groeimateriaal, faciliteiten, machines en apparatuur;
- d) kosten voor het compenseren van de betrokken eigenaars voor de waarde van de vernietigde planten, plantaardige producten en andere materialen die onder de in artikel 16 van Richtlijn 2000/29/EG bedoelde maatregelen vallen, beperkt tot de marktwaarde van dergelijke planten, plantaardige producten en andere materialen als zij niet door de ziekte waren getroffen; de eventuele restwaarde wordt van de vergoeding afgetrokken, en
- e) in uitzonderlijke en naar behoren gemotiveerde gevallen: kosten die gemaakt worden bij de uitvoering van andere dan de onder a) tot en met d) bedoelde maatregelen die noodzakelijk blijken, op voorwaarde dat die maatregelen vermeld zijn in het in artikel 36, lid 4, bedoelde financieringsbesluit.

De onder c) bedoelde compensatie voor eigenaars komt alleen voor subsidie in aanmerking als de maatregelen onder toezicht van de bevoegde autoriteit zijn uitgevoerd.

De subsidiabele programma's voor onderzoek naar de aanwezigheid van plaagorganismen ("programma's voor onderzoek"), die door de lidstaten uitgevoerd zijn, volgens artikel 19, kunnen jaarlijks of meerjarig zijn op voorwaarde dat die programma's voor onderzoek aan de voorwaarden voldoen, door de Commissie geëvalueerd en goedgekeurd zijn.

Deze CFF verordening is van toepassing vanaf 30 juni 2014 maar sommige bepalingen zullen pas vanaf 1 januari 2017 in werking treden (artikel 54). Dat is het geval voor wat betreft de vergoedingen voor de waarde van de vernietigde planten of plantaarige producten (artikel 18, lid 1, onder d).

De uitgaven die door de lidstaten gedaan worden om de producenten te vergoeden die noodmaatregelen moeten nemen voor de bestrijding van bepaalde quarantaineorganismen voor planten, kunnen in aanmerking worden genomen voor een Europese cofinanciering. Dat impliceert dat er voorafgaandelijk een vergoedingssysteem op nationaal niveau is ingevoerd. De wettelijke basis voor een dergelijk systeem vindt zijn oorsprong in de voorwaarden van artikel 17 van de nieuwe Verordening EU 652/2014.

De herziening van de lijsten van quarantaine organismen uit 2000/29/EG in het kader van de nieuwe plantengezondheidswetgeving zou ook moeten leiden tot een betere prioritisering van potentiële organismen die voor vergoeding in aanmerking kunnen komen. De mogelijkheden zijn dus belangrijker maar zullen ook gebonden zijn aan striktere voorwaarden. Enerzijds vastgelegd in Verordening EU 652/2014 (vb artikel 16.1.3 en artikel 47) en anderzijds in de nog aan te nemen nieuwe plantengezondheidswetgeving.

Enquête

---

1. Methodologie

1.1. Doelpubliek

Het beheer van het begrotingsfonds ligt in handen van de Raad van het Plantenfonds.

De verschillende plantaardige sectoren, evenals de algemene landbouworganisaties, hebben vertegenwoordigers die aangewezen zijn bij het ministerieel besluit van 17 december 2010. Het gaat dus om een eerste doelgroep van bevoorrechte contactpersonen in het kader van deze enquête.

Een tweede doelgroep zijn de vertegenwoordigers die deelnemen aan verschillende technische werkgroepen op het niveau van de FOD en het FAVV (Werkgroep aardappelen, WG bosbouw, Agrofront) die eveneens werden geraadpleegd.

Een derde doelgroep zijn een aantal sectororganisaties die mogelijks betrokken willen worden bij het Plantenfonds.

Om een globaal zicht te hebben op de fytosanitaire behoeften en noden in België, gebeurde de raadpleging niet alleen horizontaal (in verschillende subsectoren) maar ook verticaal binnen dezelfde sector (bij producenten, verwerkers, handel...).

Tabel 1: Lijst met contactpersonen (80)

16 effectieve en plaatsvervangende leden van de Raad van het Plantenfonds

Namen	Organisaties
Cools K. Penninckx I.	Boerenbond
Masure A. Goreux F.	Fédération wallonne de l'Agriculture (FWA)
Demeulemeester E. Vandamme H.	Algemeen Boerensyndicaat (ABS)
Cools R. Van der sypt V.	Belgapom/Vegebe Freshtrade
Boeraeve B Penninckx I.	Sector sierplanten
Vanhemelen C. Larsy E.	Sector boomkwekerijen
Appeltans P. De Craene A.	Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties (VBT) Sector coöperatieve veilingen
Cattoor N. Decoster D.	Sector verwerking en verkoop van groenten en fruit

De technische werkgroep aardappelen FOD en/of FAVV

Filière Wallonne de la pomme de terre (FIWAP)
Groupement Wallon des Producteur de Plants de Pommes de Terre (GWPPPT)
VVP (Vlaams Verbond van Pootgoedtelers)
Boerenbond
Filière Wallonne de la pomme de terre (FIWAP)
Boerenbond
Algemeen Boerensyndicaat (ABS)
Groupement Wallon des Producteur de Plants de Pommes de Terre (GWPPPT)
Belgapom
Belgapom
VVP (Vlaams Verbond van Pootgoedtelers)

De technische werkgroep tuinbouwsector, sierplanten van het FAVV

Groupement des Pépiniéristes de la région de Lesdain
Coöperatief enthoutpark
CEHW Parc à Bois
Coöperatief enthoutpark (René Nicolai NV)
Algemeen Verbond van Belgische Siertelers en Groenvoorzieners (AVBS)
Boerenbond/ Algemeen Verbond van Belgische Siertelers en Groenvoorzieners (AVBS)
Coöperatief enthoutpark
n.v. Johan Nicolai
Algemeen Verbond van Belgische Siertelers en Groenvoorzieners (AVBS)
Boerenbond/ Algemeen Verbond van Belgische Siertelers en Groenvoorzieners (AVBS)
Boerenbond (adviseur tuinbouw)
Verbond der Boomtelers
Pépinière belge - Belgische Boomkwekerij (PPB)
Camellia Handelskwekerij
Vlaamse Tuinbouw Unie

Leden van de vergaderingen van Agrofront

Fédération wallonne de l'Agriculture (FWA)
Fédération wallonne de l'Agriculture(FWA)
Boerenbond
Algemeen Boerensyndicaat (ABS)

De technische werkgroep houtsector van het FAVV

FEDUSTRIA
FNS (Fédération Nationale des Scieries)
CTIB (Centre Technique de l'Industrie du Bois)
FEDEMAR

31 andere geraadpleegde organisaties

Bioforum
Confederatie van de Belgische Bietenplanters (CBB)
Algemeen Belgisch Vlasverbond
Federatie Voedingsindustrie (FEVIA)
Freshfel
BFG (Belgische Federatie Groenvoorzieners)
Belgische Fruittelersorganisatie (BFO)
Tabakssyndicaat
Vlaams Agrarisch Centrum (VAC)
Vereniging van Belgische suikerproducenten (SUBEL)
Belorta
Belgische Fruitveiling (BFV)
Limburgse Tuinbouw Veiling (LTV)
REO Coöperatieve Veiling Roeselare
Veiling Haspengouw
Veiling Hoogstraten
Fédération Unie de Groupements d'Éleveurs et d'Agriculteurs (FUGEA)
Union Ardennaise des Pépiniéristes (UAP)
Conseil de Filière Wallonne Grandes Cultures (CFGCW)
Conseil de Filière Wallonne Produits Horticoles Comestibles (CFWPHC)
Conseil de la Filière Horticole Ornementale (APHW)
Conseil Wallon de Filière Pomme de Terre (CWFPDT)
Belgische Tuincentra Vereniging (BTV)
Koninklijke Unie van de Floristen van België
Nationale Beroepsvereniging van Exporteurs en Handelaars in Sierteeltproducten (NAVEX)
Belgische Beroepsvereniging van Kwekers, Instandhouders en Mandatarissen van Cultivars en Handelaars-bereiders in Zaaizaden (Semzabel)
Logistieke en Administratieve Veilingassociatie (LAVA)
Telersvereniging voor industriegroenten (INGRO)
Groupement des Producteurs Horticoles Namurois
Groupement des fraisiéristes wallons (GFW)

1.2. Vragenlijst

Het document van de enquête (zie bijlage 1) werd opgesplitst in 5 delen:

- * Deel 1: bevat de persoonlijke gegevens van de respondent en de organisatie of sector waarvoor hij zich uitdrukt.
- * Deel 2: vraagt naar de huidige stand van zaken van de problematiek voor de sector van de respondent.
- * Deel 3: vraagt naar de toekomstige evolutie en de gevolgen voor de betrokken sector in het licht van de veranderingen op Europees niveau.
- * Deel 4: specifiek voor de leden van de Raad van het Plantenfonds teneinde hen de mogelijkheid te geven om te reageren op de organisatie en de toekomstige werking van het Plantenfonds.
- * Deel 5: voor bijkomende opmerkingen in verband met de enquête.

2. Resultaten

De enquête liep van 18 februari tot 15 maart 2014 met een verlenging tot 30 maart op vraag van meerdere actoren.

12 antwoorden kwamen binnen vanwege de beroepsverenigingen, na interne raadpleging van hun leden, maar ook van particulieren.

De vertegenwoordigers bij de Raad van het Plantenfonds van Fédération Wallonne de l'Agriculture (FWA), Belgapom, de sector boomkwekerijen, de Boerenbond en het Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties (VBT) hebben aan de enquête deelgenomen.

De volgende sectoren werden vertegenwoordigd (sommige antwoorden hadden betrekking op verschillende sectoren):

- * Akkerbouw (4)
- * Aardappelen (4)
- * Groenten en fruit (3)
- * Sierteelt (5)

2.1 Stand van zaken

* **Bestaat er een verzekering die het fyto-sanitaire risico dekt?**

De respondenten zijn unaniem. Er bestaan geen private of collectieve verzekeringen die de fyto-sanitaire risico's dekken. Het enige solidariteitssysteem dat momenteel voorhanden is, is dat van het Plantenfonds voor de aardappelproducenten.

* **Kreeg de sector te maken met de toepassing van maatregelen voor de bestrijding van quarantaineorganismen (in de zin van Richtlijn 2000/29/EG)?**

Drie sectoren werden geconfronteerd met schadelijke organismen die verplicht moesten worden bestreden. De frequentie van de haarden en de betrokken schadelijke organismen alsook de economische gevolgen die veroorzaakt zijn, zijn specifiek voor elke sector.

1) Sector aardappelen:

Voor deze teelt zijn er bijna jaarlijks tegemoetkomingen, 7 van de laatste 10 jaren kenden gevallen van besmetting.

De organismen in kwestie zijn ringrot (*Clavibacter michiganensis sepedonicus*) en bruinrot (*Ralstonia solanacearum*) bij poot- en consumptieaardappelen evenals nematoden (*Globodera* spp.) bij uitvoer naar derde landen.

De besmette aardappelen waren van Belgische herkomst. Niettemin is de herkomst van de besmettingen niet altijd gekend. In sommige gevallen ging het om besmette pootaardappelen die uit Nederland kwamen, maar in andere gevallen kon in de enquête geen duidelijke herkomst bepaald worden. Wat de gevallen van nematoden betreft, is de herkomst duidelijk Belgisch, aangezien die wijdverbreid zijn op het grondgebied.

De sector is van oordeel dat men bepaalde jaren geconfronteerd is met een grote of zelfs zeer grote financiële impact. De verliezen schommelen sterk, gaande van enkele honderden ton die vernietigd zijn in 2013 tot meer dan 11 000 ton consumptieaardappelen die vernietigd zijn in 2003.

De directe verliezen werden geraamd op om en bij de 5000€ per hectare voor consumptieaardappelen en het dubbele voor pootaardappelen.

Van jaar tot jaar kan het gaan om minder dan 10 000€ tot bijna 1,5 miljoen € (in 2003).

Men kon geen beroep doen op een private compensatie of op het huidige Europese systeem.

2) Sector sierteelt:

Die sector is met quarantaineorganismen geconfronteerd met een frequentie die gaat tot verschillende keren per jaar, maar er wordt gewezen op een precies geval in 1999 (bacterievuur (*Erwinia amylovora*) op *Sorbus aria* 'Lutescens').

De schadelijke organismen in kwestie zijn onder meer het appel proliferatie fytoplasma (*Phytoplasma mali*), plotse eikensterfte (*Phytophthora ramorum*), het Sharka-virus (Plum pox virus), bacterievuur, ...

De aangetaste planten zijn zeer divers: *Sorbus*, *Cotoneaster*, *Pyrus*, *Malus*, *Rhododendron*, *Pieris*, *Acer*, *Prunus*... en zijn afkomstig uit België, de EU of van buiten de EU.

De financiële impact is variabel, van gering tot zeer groot naargelang van de gevallen. De haard van 1999 betrof 700 bomen voor een bedrag van 7700 €. De verliezen zijn moeilijk in te schatten want ze zijn afhankelijk van de teelt zelf, maar volgens de sector gaan de directe verliezen tot 100 000 €/ha.

Er werd geen private compensatie noch een compensatie uit het Europese solidariteitssysteem geregistreerd.

3) Sector akkerbouw:

In 2003-2004 werd een besmetting op maïs gerapporteerd. Die had betrekking op de maïswortelboorder (*Diabrotica virgifera virgifera*). De herkomst werd bepaald als komende van buiten de EU.

De financiële impact was aanzienlijk, ook al werden er geen rendementsverliezen vastgesteld. De kosten voor de bestrijding na de besmettingen (monitoring, fytosanitaire behandelingen) bedragen in totaal 877 000€ voor de periode van 2003 tot 2008.

Het FAVV ontving compensaties via het Europese solidariteitssysteem (402 726 € voor de periode van 2004 tot 2009).

Wat de andere sectoren betreft, die niet geconfronteerd zijn met maatregelen voor de bestrijding van quarantaineorganismen, laat de graansector weten dat de problemen met aflatoxines grote tot zeer grote gevolgen hebben waarvoor er geen compensatiesysteem bestaat.

2.2 Toekomstige evoluties op Europees en Belgisch niveau

* **Kennis van de herziening van de fytosanitaire wetgeving, en het financiële kader ervan, die momenteel op Europees niveau wordt doorgevoerd**

Wat het nieuwe Europese financiële kader op fytosanitair vlak betreft, meent de helft van de respondenten vaag te weten waarover het gaat (6/12).

De vraag bleef in een vierde van de gevallen (3/12) onbeantwoord, in twee gevallen is de respondent goed ingelicht en in één geval had de respondent er nog nooit van gehoord.

De meerderheid (8/12) is dus op de hoogte van het bestaan van veranderingen in de Europese wetgeving rond plantengezondheid.

* **Interesse voor Europese cofinanciering**

De meerderheid (8/12) toonde interesse voor de mogelijkheid van cofinanciering, waarbij sommigen zelfs zeer geïnteresseerd waren (3/8 met twee voor de teelt van aardappelen en één voor de boomkwekerijen). De andere 4 respondenten zijn niet geïnteresseerd.

* **Betalen van bijdragen door de sectoren**

“Nee” :

In 2 gevallen laat de sector groenten en fruit weten dat er weinig interesse is om een systeem in te voeren voor het betalen van bijdragen. De andere 2 gevallen die afwijzend staan tegenover het systeem van cofinanciering, betreffen de tuinbouwsector in het algemeen en de subsector sierteelt.

Een reden die aangehaald wordt, is dat er de laatste jaren geen maatregelen zijn voor bestrijding om fytosanitaire redenen in de groenten- en fruitteelt. Voor de tuinbouwers ligt het probleem in de bijkomende budgettaire last omwille van de diversiteit van de teelten en de schadelijke organismen, terwijl het risico volgens hen vrij beperkt blijft.

“Ja” :

Voor de akkerbouw zijn er 4 die overleg overwogen over de invoering van een gemeenschappelijk of complementair fonds met de aardappelsector met een mogelijkheid tot hulp tussen de sectoren onderling.

Als we het hebben over de producten in kwestie, moet dat nog bepaald worden.

Wat de schadelijke organismen betreft, werden mycotoxines producerende schimmels op graangewassen aangehaald, alsook het WDV-virus op tarwe en het maïs-vernielend insect *Diabrotica virgifera*. Dat zijn weliswaar belangrijke schadelijke organismen voor de betrokken teelten maar vallen buiten het terrein van de enquête aangezien ze niet de status van quarantaineorganismen hebben.

De modaliteiten voor het betalen van bijdragen zouden per hectare of per ton kunnen zijn, maar met een tijdelijk karakter tot er een vast te leggen grenswaarde bereikt is (plafond).

Volgens 3 respondenten zou de subsector van de boomkwekers geïnteresseerd kunnen zijn in een solidariteitssysteem.

De opgegeven schadelijke organismen zijn de loofhoutbokter (*Anoplophora*), *Phytophthora ramorum*, bacterievuur en andere quarantaineorganismen die mogelijk een grote economische impact hebben.

Door de grote diversiteit aan ondernemingen en productsoorten is het niet meteen mogelijk om modaliteiten voor het betalen van bijdragen voor te stellen, maar er wordt gevraagd om de administratieve lasten zoveel mogelijk te beperken.

Twee specifieke meningen komen van de aardappelsector, waar er al een systeem bestaat voor het betalen van bijdragen. De schadelijke organismen die voor een vergoeding in aanmerking komen, maken het voorwerp uit van een koninklijk besluit en moeten binnen de sector besproken worden.

*** Oprichting van een Solidariteitsfonds**

Een gemeenschappelijk Fonds voor akkerbouw en aardappelen wordt mogelijk en nuttig geacht voor zover een gecentraliseerd beheer doorgevoerd wordt teneinde de beheerskosten te verminderen.

Er wordt voorgesteld om een Fonds op te richten dat meerdere subsectoren omvat waaronder de reeds bestaande van de aardappelen.

Men is algemeen van oordeel dat er een plafond zou moeten worden vastgelegd volgens een risicoanalyse die de grenzen van de toepasbaarheid van het fonds bepaalt.

Voor de boomkwekerijen zou er een fonds kunnen worden opgericht op voorwaarde dat dit financieel en administratief haalbaar is.

*** Werkmethode**

In de meeste gevallen is de gewenste methode het oprichten van een werkgroep per specifieke sector. Niettemin wordt gewezen op de mogelijkheid van een gemeenschappelijke werkgroep van een andere sector samen met de aardappelsector, meer bepaald wanneer schadelijke organismen die voor een vergoeding in aanmerking komen, in beide groepen voorkomen, met de mogelijkheid om zo nodig subsectorvergaderingen te organiseren.

2.3 Specifieke vragen over de organisatie en de toekomstige werking van het Plantenfonds (voor de leden van de Raad van het Fonds)

Van de leden van de Raad van het Fonds hebben 4 personen de enquête beantwoord, waarvan 2 de vragen hebben beantwoord die specifiek voor hen bestemd waren.

Maar de meeste andere respondenten hebben ook hun mening gegeven over het onderwerp, in naam van hun organisatie, die stakeholder is binnen het Fonds of die er in de toekomst zou kunnen aan deelnemen.

In de analyse hieronder werd met alle ontvangen antwoorden rekening gehouden.

* Vergaderingen van de Raad van het Plantenfonds

Uit de antwoorden blijkt unaniem dat de Raad van het Fonds regelmatig vergaderingen moet organiseren. De meerderheid koos voor een jaarlijkse frequentie, met de mogelijkheid om zo nodig bijkomende vergaderingen te organiseren (belangrijke wijzigingen of noden).

De onderwerpen die moeten voorkomen op de agenda van de vergaderingen, hebben betrekking op alles wat te maken heeft met de werking van het Fonds (bronnen van financiering, budget), precieze informatie per sector (betaling van de bijdragen, lijst met schadelijke organismen die voor een vergoeding in aanmerking komen, overzicht van de besmettingen), het politieke aspect inzake preventie en informatieverstrekking over de evoluties op Europees niveau.

Er werden geen suggesties gedaan om de huidige werking van het Plantenfonds te verbeteren, met uitzondering van een grotere samenwerking met de diensten van het FAVV en een groepering van de vergaderingen die elkaar zouden opvolgen op eenzelfde datum en eenzelfde plaats als dat mogelijk is.

* Eventuele uitbreiding van het Solidariteitsfonds naar andere sectoren

Hoewel de meerderheid positief staat tegenover een uitbreiding, blijven de respondenten terughoudend in hun antwoorden. De werkelijke risico's moeten op voorhand worden ingeschat en de voorwaarden moeten voor de producenten aanvaardbaar zijn.

De overwogen uitbreiding zou hoogstens de plantensector in zijn geheel kunnen omvatten. Twee keer wordt het idee aangehaald om de verschillende sectoren op te nemen die schadelijke quarantaineorganismen gemeenschappelijk hebben (bijvoorbeeld *Meloidogyne* op aardappelen en groenten).

De subsector van de boomkwekerijen werd specifiek aangehaald.

Wat de modaliteiten voor het betalen van bijdragen betreft, zijn geen concrete voorstellen gedaan (de deelnemers waren van oordeel dat dit nog moet worden geëvalueerd), behalve in één geval, waar gepleit wordt voor forfaitaire bijdragen.

In twee gevallen is de gekozen werkmethode de oprichting van specifieke werkgroepen per sector. In een ander geval is een gezamenlijke aanpak gewenst van de sectoren die geconfronteerd worden met eenzelfde schadelijk quarantaineorganisme.

* **Financiering van wetenschappelijk onderzoek door het Plantenfonds**

Voor deze vraag zijn er op 9 antwoorden 7 voorstander van een mogelijke financiering van onderzoek door het Fonds, tegenover 2 afwijzende antwoorden. Er dient te worden opgemerkt dat in 2 gevallen de instemming met financiering verbonden wordt aan de voorwaarde van toegepast onderzoek met een direct nut voor de producent (bv. methodes voor bestrijding).

De drie geformuleerde meningen omtrent de verdeling tussen de verschillende sectoren onderling pleiten voor een verdeling die overeenstemt met de financiële bijdrage van de sector.

Over het bedrag van het totale budget dat aan onderzoek moet worden gewijd, is geen concrete mening geformuleerd.

2.4 Overige opmerkingen

Bij de geformuleerde opmerkingen wordt gewezen op de goede werking van het Fonds in zijn huidige staat. Sommige respondenten wijzen er nogmaals op dat ze eventueel openstaan voor een toekomstig systeem (sector akkerbouw) of spreken daarentegen hun afwijzing uit (sector groenten en fruit).

Er wordt ook aan herinnerd dat er overleg tussen de sectoren onderling moet worden georganiseerd, ook al zou elke sector financieel gescheiden blijven van de andere sectoren als er een uitbreiding binnen het Plantenfonds zou komen.

Een ander element is de rationalisering van de beheerskosten (boekhoudkundig,...) en het noodzakelijke overleg tussen de FOD (organisatie en het beheer van het Fonds) en het FAVV (uitvoeren van de fyto-sanitaire maatregelen en controles op het terrein) in samenspraak met de sector.

Vaak voorkomend is ook het belang bij ondersteuning van onderzoek, teneinde de kennis te doen evolueren.

Uitvoer wordt naar voren geschoven als zijnde van groot belang voor de plantensector. Er wordt benadrukt dat het fyto-sanitaire risico op Europees niveau moet worden ingeschat teneinde te voorkomen dat de Belgische producenten benadeeld worden ten opzichte van de andere Europese producenten die niet aan bijdragen onderworpen zijn.

Aandacht wordt besteed aan het aspect preventie en aan de noodzaak van snelle en doeltreffende acties wanneer dat nodig is.

Conclusies

De resultaten van de enquête wijzen op de goede werking van het Plantenfonds in zijn huidige staat. Het systeem heeft zichzelf bewezen en de gebruikers van het solidariteitsfonds aardappelen zijn tevreden. De opvolging van de te vergoeden schadelijke organismen binnen dit kader blijft noodzakelijk.

Wat de uitbreiding van het Fonds naar andere sectoren betreft, zijn de meningen verdeeld, soms binnen één en dezelfde sector. Sommige subsectoren weigeren uitdrukkelijk om aan het systeem mee te werken terwijl andere openstaan voor besprekingen van de voorwaarden om een aanvullend solidariteitssysteem te kunnen invoeren.

Het is een belangrijk thema want het fyto-sanitaire risico is op geen enkele andere manier financieel gedekt, en minstens drie verschillende sectoren werden geconfronteerd met sanitaire maatregelen voor de bestrijding van quarantaineorganismen.

In alle gevallen geldt enige terughoudendheid, want men is afhankelijk van de specifieke toepassingsmodaliteiten voor elke sector en van de concrete schadelijke organismen die gedekt moeten worden volgens de werkelijk opgelopen risico's.

Gelet op de veranderingen in de wetgeving op Europees niveau is deelneming in het Plantenfonds opportuun omdat een toekomstige Europese cofinanciering voor geleden waardeverliezen vanaf 2017 in het verschiet zou kunnen liggen, wat dus de financiële risico van de sectoren aanzienlijk zou beperken. De financiële middelen die beschikbaar gesteld worden op EU niveau werden voor de plantaardige sector gevoelig verhoogd.

Uit de enquête bleek voor het merendeel interesse voor een uitbreiding. Het idee van een Plantenfonds met meerdere subsectoren werd ondersteund zodat het via een gecentraliseerd fondsbeheer mogelijk is om de beheerskosten ervan zo beperkt mogelijk te houden.

De oprichting van werkgroepen is in de wetgeving voorzien, en het is aan de Raad van het Plantenfonds om te beslissen of men verder wil gaan in de besprekingen met de geïnteresseerde subsectoren, rekening houdend met hun specificiteit. De meeste betrokken sectoren vinden het goed om op regelmatige basis informatie uit te wisselen en te discussiëren over de thema's die inherent zijn aan de werking van het Fonds.

Voortaan zal de FOD hiervoor jaarlijks een vergadering van de Raad voorstellen. De Raad zal technische werkgroepen kunnen oprichten en ze machtigen voor bepaalde taken. Het is de Raad die de organisatie en de samenstelling ervan zal valideren. Elke werkgroep zou als doel hebben de voorwaarden en de werkwijze voor te stellen die op zijn eigen subsector moet toegepast worden (gegevens, facturering...).

Op deze basis zal de FOD dan alle noodzakelijke adviezen en akkoorden voor de publicatie van een koninklijk besluit (Raad van het Fonds, gewesten, Inspecteur van financiën, minister van begroting, Europese Commissie, Raad van State...) kunnen vragen.

Bronnen

- Wet van 2 april 1971 betreffende de bestrijding van voor planten en plantaardige producten schadelijke organismen. (BS 20/04/1971)
- Richtlijn 2000/29/EG van de Raad betreffende de beschermende maatregelen tegen het binnenbrengen en de verspreiding in de Gemeenschap van voor planten en voor plantaardige producten schadelijke organismen.
- Koninklijk besluit van 10 augustus 2005 betreffende de bestrijding van voor planten en plantaardige producten schadelijke organismen. (BS 31/08/2005)
- Wet van 17 maart 1993 betreffende de oprichting van een Begrotingsfonds voor de productie en de bescherming van planten en plantaardige producten. (BS 28/05/1993)
- Koninklijk besluit van 28 oktober 2004 betreffende de organisatie, de samenstelling en de werkwijze van de Raad van het Begrotingsfonds voor de productie en de bescherming van planten en plantaardige producten. (BS 06/12/2004)
- Ministerieel besluit van 20 november 2006 tot goedkeuring van het huishoudelijk reglement van de Raad van het Begrotingsfonds voor de productie en de bescherming van planten en plantaardige producten. (BS 07/12/2006)
- Ministerieel besluit van 17 december 2010 tot aanwijzing van de leden van de Raad van het Begrotingsfonds voor de productie en de bescherming van planten en plantaardige producten. (BS 20/01/2011)
- Koninklijk besluit van 5 december 2004 tot vaststelling van de door de aardappelproducenten verschuldigde tijdelijke crisisbijdragen voor het vergoeden van verliezen ingevolge maatregelen tegen schadelijke organismen. (BS 24/12/2004)
- Richtlijn 93/85/EEG van de Raad van 04/10/1993 betreffende de bestrijding van aardappelringrot.
- Richtlijn 98/57/EG van de Raad van 20/07/1998 betreffende de bestrijding van *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al.
- Ministerieel besluit van 30/08/1999 betreffende de bestrijding van *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al. (BS 19/10/1999)
- Ministerieel besluit van 14/02/2000 tot vaststelling van maatregelen om te beletten dat *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al. zich verspreidt (BS 02/03/2000)

- Ministerieel besluit van 10/12/2012 betreffende de bestrijding van aardappelringrot (*Clavibacter michiganensis* (Smith) Davis et al. spp. *sepedonicus* (Spieckermann et Kotthoff) Davis et al.) (BS 09/01/2013)
- Interim evaluation Phytosanitary : Harmful Organisms – Financial Aspects, Evaluation of the Community Plant Health Regime: Final Report, Evaluation Framework Contract Lot 3 (Food Chain), Food Chain Evaluation Consortium. 14/02/2008.
- Evaluation of the Community Plant Health Regime. Final Report. Evaluation Framework Contract Lot 3 (Food Chain), Food Chain Evaluation Consortium. 31/05/2010.
- Verordening (EG) nr. 1040/2002 van de Commissie van 14 juni 2002 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen van de regeling inzake de toekenning van een financiële bijdrage van de Gemeenschap voor fyto-sanitaire bestrijdingsmaatregelen en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2051/97
- Verordening (EU) nr. 652/2014 Van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 tot vaststelling van bepalingen betreffende het beheer van de uitgaven in verband met de voedselketen, diergezondheid en dierenwelzijn, alsmede in verband met plantgezondheid en teeltmateriaal, tot wijziging van de Richtlijnen 98/56/EG, 2000/29/EG en 2008/90/EG van de Raad, de Verordeningen (EG) nr. 178/2002, (EG) nr. 882/2004 en (EG) nr. 396/2005 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van de Besluiten 66/399/EEG en 76/894/EEG en Beschikking 2009/470/EG van de Raad <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELLAR:be23194e-0e93-11e4-a7d0-01aa75ed71a1>
- Verordening (EU) Nr. 702/2014 Van de Commissie van 25 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard
- Richtsnoeren van de Europese Unie voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden 2014-2020 (2014/C 204/01)
- Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten COM(2013) 267 final — 2013/0141 (COD)
- http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/pressroom/animal-plant-health_en.htm
- <https://www.ippc.int/core-activities/standards-setting/ispms>

Bijlage

ENQUÊTE OVER DE BEHOEFTE VAN DE PLANTAARDIGE SECTOR IN HET KADER VAN HET HUIDIGE BELGISCHE SYSTEEM VAN VERGOEDINGEN OP FYTOSANITAIR VLAK (PLANTENFONDS)

---

1. INLEIDING

Bedoeling van deze enquête is na te gaan of er een vraag bestaat om in het huidige Belgische systeem van vergoedingen in de plantaardige sector voor fytosanitaire maatregelen (Plantenfonds) wijzigingen door te voeren.

Deze enquête past in het algemene kader van de evaluatie in de plantaardige sector in België van de herziening van het Europees solidariteitsstelsel op fytosanitair vlak.

De Europese Commissie herzielt momenteel de sanitaire wetgeving op het vlak van de veiligheid van de voedselketen. Deze herziening neemt de vorm aan van vijf nieuwe ontwerpen van Europese verordeningen ("5-pack")¹. Voor de plantaardige sector wordt de Richtlijn van de Raad 2000/29/EG betreffende de beschermende maatregelen tegen het binnenbrengen en de verspreiding in de Gemeenschap van voor planten en voor plantaardige producten schadelijke organismen herzien. In de artikelen 22 en 23 van deze richtlijn vindt het systeem van communautaire financiering op fytosanitair vlak zijn oorsprong. In de conclusies van de evaluatie heeft men aanbevolen om het systeem² uit te breiden. Daarom voorziet het ontwerp van tekst « expenditure » (Verordening tot vaststelling van bepalingen betreffende het beheer van de uitgaven in verband met onder meer plantgezondheid en teeltmateriaal) in een uitbreiding van de Europese cofinanciering tot maatregelen die totnogtoe voor planten niet in rekening werden gebracht. In de toekomst zouden de uitgaven door de Lidstaten om de producenten te vergoeden die maatregelen moeten nemen voor de bestrijding van bepaalde quarantaineorganismen voor planten in aanmerking kunnen worden genomen voor een Europese cofinanciering zoals momenteel in de dierlijke sector.

Dit impliceert dus dat er voorafgaandelijk een overheidsvergoedingssysteem werd opgericht. Er bestaat reeds een dergelijk systeem voor de aardappelketen en voor de dierengezondheid (runderen, pluimvee, enz...).

Sinds 2002 werden er in ons land partijen aardappelen vernietigd, behandeld of verwerkt ten gevolge van de besmetting door schadelijke organismen waarvoor de Europese³ en Belgische⁴ wetgeving bepaalt dat deze moeten worden bestreden. De financiële verliezen kunnen hoog oplopen. Om die reden is binnen het Begrotingsfonds voor de Productie en de Bescherming van Planten en

---

¹ http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/pressroom/animal-plant-health_en.htm

² http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosafety/rules/index_en.htm

³ Richtlijn 2000/29/EG

⁴ Koninklijk besluit van 10 augustus 2005 betreffende de bestrijding van voor planten en plantaardige producten schadelijke organismen (B.S. 31.08.2005)

Plantaardige Producten ("Plantenfonds")⁵ een solidariteitsfonds voor alle Belgische producenten van aardappelen opgericht. Dit solidariteitsfonds wordt gespijsd door verplichte bijdragen die uitsluitend bestemd zijn om de producenten te vergoeden ten gevolge van de verplichte vernietiging, behandeling of verwerking van aardappelen⁶ die financiële verliezen geleden hebben. Na tien jaar werking heeft het systeem zijn nut bewezen.

Een gelijkaardig solidariteitsmechanisme zou in andere sectoren dan de aardappelsector kunnen worden opgericht. Op het gebied van plantengezondheid waar de preventie van kapitaal belang is en waar de maatregelen kunnen leiden tot aanzienlijke verliezen voor de producenten, is het van essentieel belang om zich regelmatig vragen te stellen over de noodzaak om hulpinstrumenten te creëren en op die manier duurzaamheid voor de sector te garanderen.

Uw deelname aan deze enquête is dus van primordiaal belang.

2. VRAGENLIJST

Deze vragenlijst bevat een mengeling van open en gesloten vragen. Ze kan in het Frans en/of het Nederlands worden ingevuld.

We garanderen u dat we enkel intern in de FOD gebruik maken van deze gegevens alsook dat de vertrouwelijkheid van uw antwoorden zal worden gegarandeerd in die zin dat uw organisatie zal worden vermeld als respondent van de enquête, maar waarbij er geen commentaar of opmerkingen zullen kunnen worden geïdentificeerd bij de verspreiding van de resultaten.

Gelieve ons deze vragenlijst vóór 15 maart 2014 terug te sturen ter attentie van Kelly Lardinois, bij voorkeur per mail (kelly.lardinois@sante.belgique.be) of per fax (02/524.73.49) of wel per post naar het volgende adres:

**FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
DG Dier, Plant en Voeding
Eurostation II (7de verdieping)
Victor Hortaplein, 40 bus10
1060 Brussel**

Alle vragen over deze enquête kunnen ook worden gestuurd aan het hierboven vermelde contactpunt.

We danken u op voorhand voor uw medewerking.

---

⁵ Koninklijk besluit van 5 december 2004 tot vaststelling van de door de aardappelproducenten verschuldigde tijdelijke crisisbijdragen voor het vergoeden van verliezen ingevolge maatregelen tegen schadelijke organismen

⁶ <http://www.health.belgium.be/eportal/AnimalsandPlants/sanitaryfunds/plantfunds/index.htm>

2.1. Identificatie van de correspondent ?

Naam:
Voornaam:
Sector:
Fruit en groeten / aardappelen / sierteelt / hout / verwerking / andere (preciseer) ¹ :
Vertegenwoordigde vereniging en functie:
Adres:
Telefoon:
E-mail:

2.2. Stand van zaken voor uw specifieke sector

<ul style="list-style-type: none">
- Bestaat er in uw sector een privé- of collectieve verzekering die fyto-sanitaire risico's dekt (bv. vernietiging van een besmette partij, oogstverlies...) ? ja / neen¹   Indien ja, welke? - Is uw sector de laatste jaren geconfronteerd met de toepassing van maatregelen voor de bestrijding van schadelijke <u>quarantaineorganismen</u> (in de zin van richtlijn 2000/29/EG) ? Ja / Neen¹ - Indien ja: a) Met welke frequentie? 1 keer per jaar/verschillende keren per jaar/andere (preciseer)¹ :
b) Voor welke schadelijke organismen ?

c) Wat was het besmette plantaardig materiaal?

d) Wat was de herkomst ervan? [Belgisch/ van binnen de EU/ van buiten de EU¹

e) Hoe zou u de financiële impact als gevolg van de genomen fytosanitaire maatregelen beschrijven? [geen / klein / groot/ zeer groot¹

f) Hoe hoog schat u het geleden verlies in (in ton per jaar, hectaren per jaar,...) ?

g) Hoe hoog schat u het rechtstreekse geleden waardeverlies per jaar in?
(in EUR/ton, EUR/hectare,...)

h) Werden er financiële compensaties via een privéorgaan (collectieve of individuele verzekering, coöperatieve...) verkregen?

[Ja / Neen¹

Indien ja, voor welk(e) bedrag(en)?

Indien neen, waarom niet ?

[Er bestaat geen compensatiesysteem / niet aangesloten wegens te hoge bijdragen /andere (preciseer)¹

i) Heeft uw sector voor de genomen maatregelen compensaties verkregen in het kader van het huidige Europese solidariteitsstelsel (dossier(s) ingediend bij de Europese Commissie)? ja / neen¹

Indien ja, welk bedrag per jaar werd verkregen om welke schade te vergoeden?

Welke Lidstaat heeft het (de) dossier(s) bij de EU ingediend? | België/Andere (preciseer)¹

2.3. Toekomstige evoluties op Europees en Belgisch niveau voor uw sector

- In welke mate bent u op de hoogte van de herziening van de fytosanitaire wetgeving en het financiële kader die momenteel op Europees niveau wordt doorgevoerd?
| Nooit over gehoord / Ik weet vaag waarover dit gaat / Ik ben goed ingelicht¹
- In het nieuwe financiële kader zullen nieuwe bepalingen zorgen voor Europese cofinancieringsmogelijkheden die nog niet bestaan voor planten. Onder bepaalde voorwaarden (betreffende schadelijk organisme, verplichte maatregelen...) zullen de vergoedingen door de Staat om de producenten te vergoeden voor de waarde van de vernietigde planten het voorwerp van een cofinanciering uitmaken.
In welke mate bent u geïnteresseerd in dit systeem?
| Niet geïnteresseerd / Onderscheiden/ Geïnteresseerd / Zeer geïnteresseerd¹
- Aangezien het gaat om een cofinanciering, bent u van mening dat uw sector bereid zou zijn om bijdragen te betalen om het aandeel te financieren dat op Europees niveau niet ten laste wordt genomen?
| Ja / Neen / Andere (preciseer)¹
Indien ja,
a) Per sector/heterogene producten ? welke?

b) Voor welke schadelijke organismen ?

c) Volgens welke modaliteiten ? (Forfaitaire bijdragen of per hectare, per ton, tijdelijke of permanente bijdragen enz...)|

Indien neen, waarom niet ? (bijkomende administratieve last, budgettaire last, ...)

- Wat denkt u over de eventuele oprichting van een Solidariteitsfonds voor uw sector binnen het Plantenfonds?

Zinloos / Noodzakelijk / Andere (preciseer)¹

- Indien er een nieuw Solidariteitsfonds zou worden opgericht, wat is volgens u de meest geschikte werkmethode?

Samenstelling van een specifiek werkgroep voor uw sector /
Een gemeenschappelijke werkgroep met de werkgroep aardappelen /
andere (preciseer)¹

2.4. Specifieke vragen over de organisatie en de toekomstige werking van het Plantenfonds (voor de leden van de Raad van het Plantenfonds)

- Wil u dat er regelmatige vergaderingen van de Raad van het Fonds worden georganiseerd?
ja/neen¹

Indien ja, met welke frequentie ? jaarlijks / halfjaarlijks / andere (preciseer)¹

Welke punten wil u op de agenda vermeld zien? (budget, ...)

- Heeft u suggesties ter verbetering van de huidige werking van het Plantenfonds?
ja (preciseer)/neen¹

- Bent u voorstander van een eventuele uitbreiding van het Solidariteitsfonds naar andere sectoren ?

Indien ja,

a) Voor welke sector(en) ?

b) volgens welke modaliteiten ? (Verplicht systeem, forfaitaire bijdragen of per hectare, per ton, tijdelijke of permanente bijdragen enz ...)

c) Met welke werkmethode? (specifieke werkgroepen, gemeenschappelijke vergaderingen...)

Indien neen, waarom niet ?

- Valt een financiering van wetenschappelijk onderzoek door het Plantenfonds te overwegen ?
ja/neen¹

Indien ja,

a) Volgens welke verdelingsregels tussen sectoren? (in verhouding tot de financiële bijdrage in het Fonds, gelijke verdeling,...)

b) Voor welk totaal jaarbudget?

2.5 Andere opmerkingen of nuttige bijdragen met betrekking tot het onderwerp van deze enquête kunnen hieronder vermeld worden

Bedankt voor uw medewerking !
Gelieve ons deze vragenlijst vóór 15 maart 2014 terug te sturen ter attentie van Kelly Lardinois, bij voorkeur per mail (kelly.lardinois@sante.belgique.be)